

פרוטוקול משיבת המועצה המינהלית (16/2020)

שהתקיימה בתאריך 01/09/2020 באמצעות אמצעי תקשורת

נוכחים מקרב חברי המועצה: יהושע שמר, יו"ר המועצה המינהלית (למעט בדיון על מחלקת חות"ם במסגרת נושא 8 בסדר היום)

אנדרו אביר, המשנה לנגיד הבנק

סגי איתן (שימשה כמ"מ יו"ר המועצה בדיון על מחלקת חות"ם במסגרת נושא 8 בסדר היום)

מוטי בסר

אמיר ירון, נגיד הבנק

נעים נג'אר

שרון רבין מרגליות

נוכחים מקרב עובדי הבנק:

יוני אתר, יועץ למנכ"ל

חזי כאלו, מנכ"ל הבנק

אילן סוציאנו, עוזר למזכירת הוועדה המוניתרית והמועצה המינהלית

שי רוזנשטוק, המבקר הפנימי

אסתי שורץ, מזכירת הוועדה המוניתרית והמועצה המינהלית

טידה שמיר, היועצת המשפטית (למעט בנושא 1 בסדר היום)

נוכחים נוספים בנושא 7 בסדר היום:

מירי בן יקר, מנהלת אגף יישומים ארגוניים, החטיבה לטכנולוגית המידע

יעל ואקנין, מנהלת היחידה לתכנון וכלכלה

רונית ציטיאט, מנהלת אגף מערכות תשלומים וסליקה, מחלקת חות"ם

רחל צימלס, היחידה לתכנון וכלכלה

נוכחים נוספים בנושא 8 בסדר היום:

פרנסואז בן צור, מנהלת האגף הפיננסי, חטיבת השווקים

ליאור גסנר, מנהל היחידה לניהול סיכונים

יעל ואקנין, מנהלת היחידה לתכנון וכלכלה

חני וגנר, רמ"ט החטיבה למשאבי אנוש ומינהל

אבנר זיו, מנהל החטיבה לטכנולוגית המידע

נועה לוין, מנהלת אגף חשבות, מחלקת חות"ם

ליאור ליכטמן, מנהל אגף ההנפקה, מחלקת המטבע

מישל סטרבצ'ינסקי, מנהל חטיבת המחקר

אמיר ספרנוביץ', מנהל אגף ניהול מזומנים, במחלקת המטבע

רונית ציטיאט, מנהלת אגף מערכות תשלומים וסליקה, מחלקת חות"ם

פנינה קרן, מנהלת החטיבה למשאבי אנוש ומינהל

איל רוזן, מנהל החטיבה למידע וסטטיסטיקה

אביאל שפיטלניק, יועץ למנהל החטיבה למידע וסטטיסטיקה

סדר היום:

1. אישור פרוטוקולים
2. עדכוני הנגיד והמנכ"ל
3. עדכונים מוועדת הביקורת
4. דוח ביקורת מעקב אחר תיקון הליקויים ויישום ההמלצות מדוח הביקורת בנושא "תשלומים לספקים"
5. דוח ביקורת בנושא יישום דרישות CSP בסביבת SWIFT
6. דוח הביקורת הפנימית לסיכום המחצית הראשונה לשנת 2020
7. בקשה להעברת תקציב
8. מעקב רבעוני אחר תוכניות העבודה והתקציב – דיון המשך

הדיון:

נושא 1 בסדר היום: אישור פרוטוקולים

המועצה דנה בטיוטת הפרוטוקול של ישיבתה שהתקיימה ב-29 ביוני 2020.

החלטות:

המועצה מאשרת את הפרוטוקול מישיבתה שהתקיימה ב-29 ביוני 2020.

נושא 2 בסדר היום: עדכוני הנגיד והמנכ"ל

עדכוני הנגיד

הנגיד ציין את התרומה, בהיבט הסטטיסטי, של הצוות בראשות ד"ר איתמר כספי מחטיבת המחקר, לפיתוח מודל "הרמזור" של פרופ' גמזו.

עדכוני המנכ"ל

פרויקט הבינוי – מרכז הטכנולוגיה והחירום

המנכ"ל דיווח כי לאחר העברת הקומות העיליות של מרכז הטכנולוגיה והחירום לידי הבנק ואכלוסן, נערך כעת תהליך של העברת הקומות התת-קרקעיות לידי הבנק אשר קיבל לידיו, עד כה, את חדרי התקשורת המצויים בשתיים מהקומות הללו. העבודות בחלקים האחרים של תת-הקרקע, ובהם האזור המיועד ל-Data Center, מצויות בשלבים מתקדמים מאוד לקראת סיומן, ולהערכתו הבנק יוכל לקבלם לידיו עד סוף ספטמבר, או עד אמצע / סוף אוקטובר אם יהיה עיכוב בגלל החגים. המנכ"ל הוסיף כי בטרם העברת החלקים הללו צריך להשלים מערכות, לבדוק אותן ולתרגל אותן. לדבריו, העברת ה-Data Center תהיה מהלך רגיש ומורכב מאוד, שיתבצע במספר שלבים ויתפרס על פני כחמישה חודשים. המנכ"ל הביע תקווה כי המהלך לא ילווה בתקלות כלשהן, מפני שתהיה לכך השלכה על פעילות הבנק.

חבר מועצה שאל מיהו הגורם בבנק שיהיה אחראי על העברת ה-Data Center.

מנכ"ל הבנק השיב כי מנהל אגף תשתיות טכנולוגיות בחטיבה לטכנולוגיית המידע ינהל את ההעברה. הוא ציין כי כבר הוכנה תוכנית מדוקדקת, והוסיף כי אי אפשר יהיה לקצר את לוח הזמנים וכי כל התחלת שלב של העברת ה-Data Center מותנה בסיום השלב הקודם לו וכל שלב כרוך בבדיקות רבות.

פרויקט הבינוי – בניין 3

חבר מועצה אמר שהמועצה תייחד לבניין 3 ישיבה מיוחדת במהלך הימים הקרובים.

מנכ"ל הבנק ציין כי הוא שלח לחברי המועצה, לקראת הישיבה האמורה, מסמך המתאר את השתלשלות הטיפול בבניין 3. המסמך כולל גם חוות דעת של היועצים החיצוניים של הבנק בפרויקט הבינוי, המתייחסות לבניין 3. המנכ"ל ציין כי הקונסטרוקטור אשר היה שותף לתכנון שיפוץ הבניין המרכזי, סבור כי קריסת בניין 3 תסכן את יציבותו של הבניין המרכזי כתוצאה מחדירת עמוד תמך. הקונסטרוקטור גם סבור כי צריך, לכל הפחות, לחזק את בניין 3 כנגד רעידת אדמה. מאידך, יש בידי הבנק חוות דעת של קונסטרוקטור אחר ששוללת את הסכנה של חדירת עמוד תמך, וגם קובעת כי אין קשר קונסטרוקטיבי בין שני הבניינים. המנכ"ל ציין כי הקונסטרוקטור האחר לא חיווה דעתו על הסכנה לבניין 3 כתוצאה מרעידת אדמה, וייתכן כי ייעשה זאת. המנכ"ל הוסיף כי שני

הקונסטרוקטורים נפגשו אך נותרו חלוקים בדעותיהם באשר לקיומו של קשר קונסטרוקטיבי בין שני הבניינים, על כל המשמעויות הנובעות מכך. המנכ"ל אמר כי ביקש לקבל לידי מסמך המסביר את חילוקי הדעות בין שני הקונסטרוקטורים.

חבר מועצה שאל את המנכ"ל אם יהיה ערוך ומוכן מבחינת הידע והמידע שיוכל להציג למועצה לקראת הישיבה המיוחדת אם זו תתקיים באחד הימים בקרובים.

מנכ"ל הבנק השיב כי יעשה כל מאמץ לעמוד באתגר.

חבר המועצה הקודם שאל אם לעת עתה העבודות לשיפוץ קומת המרתף של הבניין המרכזי מתקדמות בהתאם להסכם כתב-כמויות.^{1*}

מנכ"ל הבנק השיב כי נתן הוראה להתקדם בהכנות הנדרשות לפני התחלת עבודות השיפוץ. המנכ"ל ציין כי ההמלצה של אחד היועצים החיצוניים בפרויקט – מנהל חברת הבקרה – היא לחזק שני עמודים מסוימים בלי קשר לחיזוק בניין 3 כולו. אלא שהעבודות לחיזוק שני העמודים עשויות להשבית עד לסיומן את לפחות חלק מהאתר השמור, ולכן אין מדובר בעבודות שאפשר להתחיל בהן באופן מיידי.

חבר המועצה הקודם הציע שבישיבה המיוחדת תוצג למועצה המלצה בנוגע למרתפים של הבניין המרכזי ושל בניין 3, שתכלול אולי גם פתרון כנגד רעידת אדמה. הוא ביקש מהמנכ"ל להציג את ההמלצה לפני פרישתו מהבנק ולא להשאיר את הנושא לבא אחריו.

חבר מועצה אחר אמר שלדעת היועצים של הבנק בפרויקט הבינוי אין קשר מחייב בין הגורם שישפץ את קומת המרתף של הבניין המרכזי לבין הגורם שיטפל בבניין 3 בהתאם להחלטה שתתקבל לגביו.^{2*}

נושא 3 בסדר היום: עדכונים מועדת הביקורת

חבר מועצה, המשמש כיו"ר ועדת הביקורת, דיווח כי ב-3 באוגוסט התכנסה ועדת הביקורת לראשונה בהרכבה החדש, לאחר מינוי 2 החברים החדשים מקרב הציבור במועצה המינהלית, ובחרה בו לשמש כיו"ר הוועדה.

נושא 6 בסדר היום: דוח הביקורת הפנימית לסיכום המחצית הראשונה לשנת 2020

חבר המועצה ציין כי ועדת הביקורת התרשמה מהעובדה שחרף ההגבלות שמשבר הקורונה כפה על עבודת הבנק, הצליחה הביקורת הפנימית למלא היטב את משימותיה שחלקן נדחו מ-2019. מהסקירה של המבקר הפנימי עלה כי חל גידול משמעותי במספר תלונות הציבור שנמסרו לביקורת הפנימית – 29 במהלך המחצית הראשונה של השנה לעומת 17 בתקופה המקבילה אשתקד. מרבית התלונות הן כלפי הפיקוח על הבנקים, בעיקר על עיכוב בטיפול בתלונות – נושא אשר נדון במועצה לא אחת. בנוסף לתלונות מהציבור טיפלה הביקורת הפנימית ב-5 תלונות חדשות של עובדים והמשיכה לטפל ב-9 תלונות שהתקבלו ב-2019. חבר המועצה הביע תקווה כי מספר תלונות העובדים יפחת מפני שהטיפול בהן גוזל לא מעט משאבים מהביקורת הפנימית. עם זאת, הוא ציין, חלק מהתלונות שבהן טיפלה הביקורת הפנימית היו מוצדקות.

¹ הוחלט לא לפרסם – נושא הקשור למו"מ שטרם סוכם.

² הוחלט לא לפרסם – נושא שפרסומו יכול לפגוע במו"מ.

המבקר הפנימי ציין כי 4 מתוך 9 תלונות עובדים, שבהן ניתנה תשובה למתלונן או שתיק התלונה נסגר, נמצאו מוצדקות, אולם רק בהיבטים תפעוליים כמו אי הקפדה על נהלים, ולא בהיבט של פגיעה בטוהר המידות.

חבר מועצה שיבח את עבודת הביקורת הפנימית ואמר כי בישיבה הקרובה של ועדת הביקורת יבקש לדון בתופעת התלונות האנונימיות של עובדים בבנק. לדבריו, המידע שהוצג בתלונה מסוימת מעלה חשש שעובדים החשופים מתוקף תפקידם למידע רגיש ומפורט, עושים לעיתים שימוש לא נאות במידע כדי לנגח גורמים בבנק. לדבריו, החלת קוד אתי בבנק עשוי להפחית את התופעה.

חבר מועצה אחר אמר שככל שוועדת הביקורת תגבש המלצות בעניין היא תציג אותן למועצה.

נושא 4 בסדר היום: דוח ביקורת מעקב אחר תיקון הליקויים ויישום ההמלצות מדוח הביקורת בנושא "תשלומים לספקים" מצורפת תמצית של דוח ביקורת מעקב אחר תיקון הליקויים ויישום ההמלצות מדוח הביקורת בנושא "תשלומים לספקים" (נספח א') חבר מועצה, המשמש כיו"ר ועדת הביקורת, ציין כי דוח ביקורת המעקב נדון בישיבת ועדת הביקורת שהתקיימה ב-16 באוגוסט, וכי בדוח המקורי שפורסם בפברואר 2019 נכללו 38 המלצות. בדוח המעקב נוספו עוד 2 המלצות. 25 מתוך 40 ההמלצות יושמו, ו-12 המלצות מתוך ה-15 שטרם יושמו, הוגדרו בדרגת חשיבות גבוהה. חבר המועצה אמר שהדוח הוא רחב מאוד ומפרט את המעקב אחר יישום ההמלצות שחלקן, לדברי המבוקרים, לא ייושם בדרך שעליה המליצה הביקורת הפנימית או אפילו לא ייושם בכלל. אי לכך הוועדה ביקשה מהמבקר הפנימי להמשיך ולעקוב אחר יישום ההמלצות ולדווח לוועדה אם אופן היישום מניח את דעתו. חבר המועצה מנה רשימה של חלק מהנושאים שנכללו בדוח הביקורת, ואמר שעבור חלקם נדרש טיפול מידי שאומנם בוצע.

החלטות:

המועצה מאשרת את ההמלצות הכלולות בדוח ביקורת מעקב אחר תיקון הליקויים ויישום ההמלצות מדוח הביקורת בנושא "תשלומים לספקים".

נושא 5 בסדר היום: דוח ביקורת בנושא יישום דרישות CSP בסביבת SWIFT

מצורפת תמצית של דוח ביקורת בנושא יישום דרישות CSP בסביבת SWIFT (נספח ב')

חבר מועצה, המשמש כיו"ר ועדת הביקורת, אמר שמערכת ה-SWIFT היא מערכת קריטית בבנק, בתחום הפיננסי. הביקורת בחנה את הטמעת 29 תהליכי הבקרה – שפותחו על ידי חברת SWIFT במסגרת ה-CSP (Customer Security Program) – אשר נועדו להגן על המערכת בפני מתקפות סייבר. 19 מהן מחייבות את מפעיל המערכת ו-10 האחרות הן בגדר המלצה. הביקורת התרשמה כי ככלל אמצעי הבקרה מיושמים בבנק באופן אפקטיבי, ותהליכי הבקרה שבהם חייב המפעיל מיושמים כולם באופן נאות.

החלטות:

המועצה מאשרת את ההמלצות הכלולות בדוח הביקורת בנושא יישום דרישות CSP בסביבת SWIFT.

נושא 7 בסדר היום: בקשה להעברת תקציב

מנהלת היחידה לתכנון וכלכלה אמרה שהבקשה הוגשה למועצה בהתאם למדרג הסמכויות לאישור שינויי תקציב, אשר אושר על ידי המועצה. היא ציינה כי תוכנית העבודה לשנת 2020 כללה פרויקט לשדרוג מערכת זה"ב המשמשת לסליקה תוך יומית בזמן אמת של התשלומים בישראל. בעקבות התוכנית האסטרטגית של הבנק שכללה גם יעד של הגברת התחרות במשק הישראלי הוחלט לבטל את הפרויקט במתכונת שתוכננה ולשדרג, בפרויקט חדש, את המערכת באופן רחב יותר.³ אי לכך נכתב מסמך ייזום חדש המפרט את תכולת השדרוג הרחב שהוגדר כפרויקט אסטרטגי. תקציב הפרויקט ימומן מתקציב הפרויקט שבוטל בתוספת תקציב שיילקח מסל התקציב שנועד למימוש התוכנית האסטרטגית של הבנק ונפרס על פני 4 שנים.

חבר מועצה שאל מה גרם לשינוי בתכולת הפרויקט מאז שאושר התקציב, הואיל וכבר אז התוכנית האסטרטגית הייתה ידועה.⁴

חבר מועצה אחר שאל אם תקציב הפרויקט כולל גם הוצאות עבור הדרכות למשתמשים במערכת לאחר השדרוג ואת עלויות כוח האדם שילווח את תהליך השדרוג. הוא גם שאל אם השדרוג לא עשוי לפגוע בפעילות השוטפת של הבנק.

5*

מנהלת האגף ציינה כי לצורך השדרוג יצטרך הבנק להיעזר ביועץ חיצוני וגם להוסיף תקנים ליחידה המפעילה את מערכת זה"ב, מפני שכבר עתה מספר התקנים ביחידה, הפועלת במשמרות 7 ימים בשבוע, מצומצם מאוד.

מנכ"ל הבנק ציין כי השדרוג נבחן זה כשנה שבמהלכה נוהל מו"מ עם הספק. המנכ"ל אמר שאין מדובר רק בתשתית טכנולוגית חדשה אלא במערכת שיהיו לה מאפיינים נוספים כמו תקן ISO ויכולות הגנה מפני איומי סייבר. הוא הדגיש כי מערכת זה"ב היא מערכת קריטית בתחום התשלומים במשק והשדרוג יאפשר למשתתפים נוספים להשתמש בה. המנכ"ל הוסיף כי אין לו ספק באשר לנחיצותה של תוספת מידית לכוח האדם של היחידה המפעילה את המערכת, והיא תוקצה מהתקנים השמורים עבור התוכנית האסטרטגית.

חבר מועצה שאל אם המשתמשים במערכת נושאים בעלויות השדרוג או התפעול.

מנהלת אגף מערכות תשלומים וסליקה השיבה שכאשר המערכת הוקמה לראשונה בבנק הוחלט שהמשתמשים במערכת לא ישתתפו בהוצאות הפיתוח אלא רק בהוצאות השוטפות שבהן נכללו מאז 2017 גם העלויות של הפיתוחים שנעשו מדי שנה. לאחר חשיבה מעמיקה הוחלט להעמיס על המשתמשים את עלות השדרוג הנדון, אשר תתפרס על פני 4 שנים החל ממועד העלייה לאויר של המערכת החדשה. עם זאת, מודל התמחור של ההכנסות מהמערכת ייבחן פעם נוספת במהלך השנתיים הקרובות, לאחר היציאה מהמשבר הנוכחי. לעת עתה, על רקע משבר הקורונה, אין כוונה לדרוש מהבנקים לשאת בעלויות נוספות מפני שהם צפויים להטיל אותן על הלקוחות. כדי לקבוע את מודל התמחור של בנק ישראל עבור השימוש במערכת ייבחנו גם מודלים מקובלים במדינות אחרות. לעת עתה הוחלט בבנק כי לפחות בשנתיים הקרובות לא יהיה שינוי במודל התמחור.

³ הוחלט לא לפרסם – נושא שאינו סופי ונמצא בבדיקה.

⁴ הוחלט לא לפרסם – נושא שפרסומו יכול לפגוע במו"מ עתידי.

⁵ הוחלט לא לפרסם – נושא שפרסומו יכול לפגוע במו"מ עתידי.

חבר מועצה ציין כי המערכת הנוכחית עלתה לאוויר ב-2007, ולכן מדובר בהחלט במערכת מיושנת החשופה לסיכונים תפעוליים משמעותיים. לדבריו, מדינת ישראל מפגרת מאוד בתחום של מערכות תשלומים אלקטרוניים, ולכן הייתה דרושה עבודת מטה מאומצת, לעניין שדרוג / החלפת המערכת, שתניב תוצאות במהירות מרבית. אלא שעבודת המטה נמשכת למעלה משנתיים, ועובדה זו מטרידה אותו. יתר על כן, לא ברור לו כיצד השדרוג יתבצע בתקופה שבה התנועה בין מדינות מוגבלת בגלל נגיף הקורונה. חבר המועצה שאל אם יש לספק נציגים בישראל, ואם הוא הציג לבנק אבני דרך לשדרוג במהלך השנים הקרובות. חבר המועצה גם ציין כי המדינות אשר הקימו מערכות דומות באמצעות ספק זה אינן נמנות על המדינות המתקדמות ביותר. הוא הוסיף כי במסמך שהוגש למועצה לקראת הדיון הנוכחי גם צוין כי השירות שהבנק קיבל מהספק לא היה מיטבי לאורך השנים. חבר המועצה אמר שהוא גם מוטרד מהעובדה שהבנק שקל עד לא מזמן לשדרג מערכת שלכאורה עומדת לפני סיום מחזור החיים שלה, בסכום שלדעתו אינו משקף את הצורך האמיתי אלא פתרון זמני, בבחינת קניית זמן עבור המערכת.

מנהלת אגף מערכות תשלומים וסליקה הסבירה שהמדינות המתקדמות והמפותחות יותר מקימות בעצמן מערכות דומות המשמשות אותן. היא ציינה כי בזמנו היא המליצה לפתח את המערכת באופן עצמאי, אלא שמפאת המורכבות ההצעה ירדה מעל הפרק. היא הוסיפה כי לאחר שהמערכת הנוכחית הוקמה סופקו שירותי התחזוקה באמצעות שני נציגים של הספק, שגם היו מעורבים בהקמה, ורמת השירות הייתה גבוהה מאוד. הבעיות החלו לאחר שהשניים עזבו את החברה, כאשר המערכת החלה להתיישן והחברה התקשתה להעמיד תמיכה ראויה עבורה.

מנהלת אגף יישומים ארגוניים אמרה שאומנם היו בעיות ברמת השירות אבל הן נפתרו והבנק מקבל מהחברה תמיכה מעולה, בגיבוי מלא של הנהלת החברה. עם זאת, בגלל שהמערכת מיושנת מאוד יש לחברה בעיה אובייקטיבית להעמיד לרשות הבנק אנשי תמיכה בעלי ידע מתאים. לכן גם לחברה יש עניין לעבור לגרסה המתקדמת.

חבר מועצה הדגיש כי אחד מהיעדים של התוכנית האסטרטגית של בנק ישראל הוא קידום תשתיות פיננסיות ואמצעי תשלום דיגיטליים במשק הישראלי. לדעתו, היקף התקציב של הפרויקט אינו העניין המרכזי העומד כעת לדיון אלא החלופות לשדרוג המוצע.^{7*}

חבר מועצה הודה לכל הגורמים שהיו מעורבים בתהליכים הפנימיים שהובילו לדיון הנוכחי, וציין כי המסמכים שהוגשו לקראת הדיון היו מקיפים ובהירים. הוא אמר שגם לדעתו המועצה צריכה לאשר את הבקשה שהובאה בפניה

החלטות:
8*

⁶ הוחלט לא לפרסם – נושא שפרסומו יכול לפגוע במו"מ עתידי.
⁷ הוחלט לא לפרסם – נושא שפרסומו יכול לפגוע במו"מ עתידי.
⁸ הוחלט לא לפרסם – נושא שפרסומו יכול לפגוע במו"מ עתידי.

נושא 8 בסדר היום: מעקב רבעוני אחר תוכניות העבודה והתקציב – דיון המשך

כללי

מנהלת היחידה לתכנון וכלכלה אמרה כי בחודש מרץ, בעקבות משבר הקורונה והסגר, החלה הפעילות בבנק להצטמצם לעבודה חיונית בלבד. לתוכנית העבודה של הבנק נכנסו, מחד גיסא, משימות חדשות ופעולות יזומות להתמודדות עם המשבר, ומשקלן בתוכניות העבודה של החטיבות הלך וגדל עם התפתחות המשבר. מאידך גיסא, חלק מהפעילות שתוכננה במסגרת תוכנית העבודה – בעיקר זו הקשורה בפרויקטים שאינם קריטיים – התעכבה ובמקרים מסוימים אף נעצרה. אומנם במהלך חודש מאי החלה הפעילות לחזור להיקפים הרגילים, אבל תוכנית העבודה למעשה נבנתה מחדש לתקופה של כשנה וחצי כדי להתמודד עם הסביבה שהשתנתה ונקבעו סדרי עדיפויות כדלקמן: במקום הראשון – ההתמודדות עם משבר הבריאות והשלכותיו על הכלכלה; במקום השני – מימוש האסטרטגיה ובמקום השלישי – העבודה השוטפת. עד ה-31 באוגוסט אומנם נרשם ניצול סביר בהחלט של התקציב הכולל, אבל השפעת הקורונה ניכרת: חלה ירידה משמעותית בניצול התקציבים של פרויקטים רבים שבחלקם נרשמה האטה וחלקם אף נעצרו לחלוטין. בסעיפי הוצאה מסוימים – נסיעות לחו"ל, כנסים, פעילות תרבות ורווחה – שיעור הניצול נמוך מאוד, וגם בסעיף "העסקת יועצים" נרשמה ירידה משמעותית בשיעור הניצול. לעומת זאת נרשם גידול ניכר בסעיפי הוצאה אחרים בגלל הצורך להצטייד בצידו מגן ובחומרי חיסוי וכמובן במחשבים ניידים לצורך עבודה מרחוק. כל השינויים התרחשו בתוך מסגרת התקציב ושיעור הניצול של התקציב הכולל עמד על 45%, שיעור סביר בהחלט לתקופה זו של השנה. מנהלת היחידה אמרה שניצול התקציבים של הפרויקטים יידחה ברביע או שניים, וכך הוא עשוי לגלוש לשנה הבאה.

חבר מועצה הציע, לנוכח ייחודה של שנת 2020 בגלל משבר הקורונה, שהיחידה לתכנון וכלכלה תכין לקראת הסיכום השנתי בעניין תוכנית העבודה והתקציב רשימה של המשימות שלא בוצעו בגלל המשבר ושל המשימות שהתווספו בגללו.

חבר מועצה אחר ציין כי בתקציב לשנת 2020 נרשמה תחזית הכנסות מהמערכת לשיתוף בנתוני אשראי של קרוב ל-33 מיליון ש"ח, אך הביצוע נמוך עד כה. הוא שאל מהו מקור ההכנסה והאם קיים סיכון למימוש התחזית.

מנהלת היחידה לתכנון וכלכלה השיבה שהביצוע הנמוך נובע מהירידה בשימושיות של המערכת ומהפסקת השימוש במודל הניטור של חלק מהמשתמשים בו עד שיתבצעו תיקוני חקיקה בחוק נתוני אשראי התשע"ו-2016. הצפי הוא שהפער בין תחזית ההכנסות לבין ההכנסות בפועל לא ייסגר עד סוף השנה ויעמוד אולי על 50%.

חטיבת המחקר

מנהל חטיבת המחקר אמר שמשבר הקורונה גרם להסטה ניכרת מאוד של פעילות החטיבה לטובת ההתמודדות עם המשבר. הוא ציין כי צוות מהחטיבה, בראשות ד"ר איתמר כספי, פיתח מודל סטטיסטי לניתוח 3 משתנים המשפיעים על מודל "הרמזור" של פרופ' גמזו: מספר הבדיקות, שיעור התוצאות החיוביות (המצביעות שהנבדק נדבק בנגיף) וקצב הגידול. המודל של ד"ר כספי נבחר בתוך 3 מודלים והצוות ממשיך לפתח אותו. ד"ר כספי גם מונה באופן רשמי לחבר בצוות של פרופ' גמזו.

חבר מועצה בירך על ההישג.

מנהל החטיבה ציין כי מאז פרוץ המשבר אגף המחקר בחטיבה נושא בעיקר הנטל הקשור בניתוח השלכות המשבר וגם בהכנת ניירות עמדה, בין השאר בנוגע למדיניות הפיסקאלית שהיא כלי מרכזי בהתמודדות עם ההשלכות והשפעתה על החוב ועל הגירעון

הממשלתיים. זאת, במסגרת התפקיד של נגיד הבנק כיועץ לממשלה בעניינים כלכליים. בנוסף, נבחנה השפעת הנגיף על הפעילות הכלכלית באמצעות מדדים שונים ובהם מדדים חדשניים הקשורים למשק החשמל, והוכנו אומדנים לעלות הסגר. בשיתוף פעולה עם הלמ"ס (הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) ועם שירות התעסוקה הוקם מאגר נתונים שמאפשר לבדוק באמצעות סימולציה שפותחה בחטיבת המחקר, את הפגיעה במשפחות עם מאפייני תעסוקה שונים (מפרנס יחיד או זוג מפרנסים, עצמאיים או שכירים או שילוב של השניים) ועל פי חתך סוציו-אקונומי. מאגר הנתונים מאפשר גם למדוד את שיעור האבטלה בצורה מדויקת יותר ולהסביר את הפערים שבין שיטות המדידה שהגופים השונים מפרסמים בתקשורת. הבנת הפערים והמדידה המדויקת מאפשרת למקבלי ההחלטות להתאים את צעדי המדיניות לצרכים האמיתיים וגם לבדוק את השפעתם בצורה מיטבית. לדוגמה, הממשלה החליטה לשלם דמי אבטלה למי שאיבדו את מקור פרנסתם עד ששיעור האבטלה ירד מ-10.5%. תוכנית שכזו אפשר להפעיל רק כאשר המידע על שיעור האבטלה הוא מהימן.

מנהל החטיבה ציין כי בתחום המוניטרי החטיבה הייתה שותפה בהצעות שהוגשו לוועדה המוניתרית בבנק ישראל, באשר לשימוש בכלים מוניטריים לא קונבנציונאליים בתקופת המשבר. בתחום הפיננסי פורסם דוח בנושא הגברת התחרות שבו, בין השאר, יש דיון בשאלה מה צריך להיכלל במסגרות האשראי, דיון שהוא אקטואלי לשאלת יישום החקיקה שקבעה כי על הבנקים להוריד את מסגרות האשראי באופן הדרגתי. מנהל החטיבה אמר שהחטיבה בוחנת את השאלה באמצעות סימולציות המתבססות על נתונים מהמערכת לשיתוף בנתוני אשראי. בנוסף, החטיבה עוסקת באפיון הבעיות שיש בשוק האשראי החוץ-בנקאי המתפתח. מנהל החטיבה אמר שהחטיבה מעורבת גם ביעד שהוגדר בתוכנית האסטרטגית: להתאים את המדיניות המוניתרית לסביבה המשתנה, וכחלק מכך לבחון את משטר יעד האינפלציה בישראל. כנס שהיה אמור להתקיים השנה בנושא זה יידחה לאמצע שנת 2021 ואולי אף לסופה. מנהל החטיבה אמר שהדבר הבולט ביותר שבלט השנה בתקציב החטיבה הוא הניצול הנמוך מאוד של תקציב הנסיעות לכנסים והשתלמויות בחוץ לארץ.

חבר מועצה שאל אם החטיבה עורכת מחקרים על השפעת המערכת לשיתוף בנתוני אשראי על שוק האשראי, ובמיוחד בתקופת משבר הקורונה.

מנהל החטיבה השיב כי החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 מחייב בנקים המנפיקים כרטיסי אשראי להקטין את מסגרות האשראי כדי לאפשר יותר תחרות מצד חברות כרטיסי האשראי. נשאלת השאלה אם נכון לצמצם את המסגרות דווקא בתקופה שכזו. חטיבת המחקר עורכת מחקרים בנושא זה, שבהם היא משתמשת מנתונים מותממים מהמערכת לשיתוף בנתוני אשראי. התוצאות יוצגו בכנס של חטיבת המחקר (שייערך באמצעות ה-Zoom) לקראת סוף השנה. נתוני המערכת יישמשו גם לניתוח נתוני מיקרו על הפעילות הצרכנית בקשר לבחינת התחרותיות במשק.

חטיבת השווקים

מנהלת האגף הפיננסי בחטיבת השווקים אמרה שעד לפני פרוץ משבר הקורונה מילאה החטיבה משימות שגרתיות ובהן: תכנון הקצאת הנכסים של יתרות מטבע החוץ – תהליך שנערך מדי שנה – לשנת 2020; התקשרות עם שני מנהלים חיצוניים לצורך השקעה בשוק המשכנתאות בארה"ב; פרסום הסקירה השנתית ל-2019 על ניהול יתרות מטבע החוץ; המשך הקמת מערכת הכלים המוניטריים; היערכות לשדרוג המערכת לניהול יתרות מטבע החוץ וההיערכות להטמעת מודול למיגרציית מבנה שדרים פיננסיים לתקן חדש (ISO20022) במערכת המשודרגת.

עם פרוץ המשבר חטיבת השווקים מילאה תפקיד חשוב מאוד בגיבוש ויישום תוכניות בשווקים המקומיים, כמו: תוכנית עסקאות החלף דולר-שקל מול המערכת הבנקאית באמצע חודש מרץ, לנוכח מחסור נזילות חמור שנוצר בשוק מטבע החוץ בגלל הגידול הניכר בביקוש למטבע חוץ לצורך השלמת ביטחונות (margins) עבור עסקאות פיננסיות של משקיעים מוסדיים. ביצוע התוכנית דרש גם היערכות בהיבט המשפטי – חתימה על הסכמים מיוחדים עם הבנקים. מנהלת האגף ציינה כי התוצא (אפקט) של התוכנית על השוק היה מהיר מאוד. תוכנית אחרת היא עסקאות REPO שבהן שימשו אג"ח ממשלתיות וקונצרניות כבטוחות במטרה לספק לשווקים את הנזילות השקלית שנפגעה. שתי תוכניות אחרות הן הרחבה כמותית (QE) שבמסגרתן רכש בנק ישראל אג"ח ממשלתיות ומאוחר יותר גם אג"ח קונצרניות במטרה להקל על הלחץ שנוצר בשווקים הללו שהתבטא בעלייה ניכרת של התשואות לפדיון. גם התוצא (אפקט) של שתי התוכניות האלה היה מהיר. הורדת התשואות בשוקי האג"ח אפשרה לממשלה ולחברות המסחריות לממן את עצמן בריביות סבירות. התוכניות הללו, שהיקפן הוגדר מראש, עדיין מיושמות. בנוסף הופעלה תוכנית של הלוואות לטווח ארוך בריבית נמוכה וקבועה למערכת הבנקאית לטובת הלוואות לעסקים קטנים וזעירים. תוכנית זו הופסקה לפני חודשיים וחודשה במהלך החודש הנוכחי.

בתחום ניהול היתרות היה צורך לקבל החלטות על הקצאת הנכסים, לנוכח השינויים שחלו עקב המשבר. לדוגמה, בתחום ההשקעה באג"ח קונצרניות בעקבות ירידת הדירוג של החברות אל מתחת לדירוג ההשקעה (falling angels). מנהלת האגף הסבירה כי השקעת יתרות מטבע החוץ כפופה לקווים מנחים שאינם מאפשרים להשקיע בנכסים המדורגים מתחת לדירוג ההשקעה (investment grade). ירידה אל מתחת לדירוג שכזה מחייבת לממש את הנכסים הללו. החטיבה והוועדה המוניתרית שקלו אם על החטיבה לפעול בעת משבר בהתאם לכללים המחייבים אותה בשגרה. הוועדה המוניתרית אישרה לחטיבה להאריך את התקופה שבמהלכה עליה לממש את הנכסים שירדו מתחת לדירוג ההשקעה, מפני שערכם ירד הרבה יותר ממה שהדירוג שלהם משקף. מנהלת האגף ציינה כי בגלל ייחודן של התוכניות שהחטיבה הוציאה לפועל, הן אינן נתמכות במערכות של החטיבה ולכן חלקים מהן בוצעו באופן ידני, כשבמקביל החטיבה פעלה להטמיע אותן במערכותיה. מנהלת האגף מסרה גם כי מימוש התוכניות הללו, לצד הפעלת כלים מוניטריים נוספים, הגדיל את היקף הפעילות בחטיבה פי שניים ואף פי שלושה, בעוד שכוח האדם היה מצומצם מהרגיל עקב הנסיבות. היא הוסיפה כי לפעילות של החטיבה היו שותפות, בהתאם לצורך, הבורסה לני"ע וחטיבות אחרות בבנק ובהם החטיבה לטכנולוגית המידע ומחלקת חות"ם. היא גם הדגישה כי עובדי החטיבה פוזרו בין אתרים שונים של הבנק כדי להפחית את סיכון ההדבקה ולאפשר רצף תפעולי.

חבר מועצה שאל את מנהל האגף אם החטיבה נתקלה בבעיות מיוחדות מאז פרוץ המשבר, למשל מחסור בצידוד כלשהו.

מנהלת האגף השיבה כי לא היו בידי החטיבה מספיק מחשבים ניידים לצורך עבודה מרחוק.

מנכ"ל הבנק אמר כי החטיבה קיבלה תוספת משמעותית של מחשבים ניידים וצפויה לקבל עוד.

מנהלת האגף ציינה כי החטיבה קיבלה מחשבים ניידים אבל צריך לאפשר לחבר לפחות חלק מהם לרשת הקריטית של הבנק. היא ציינה לטובה את הירתמותם של עובדי החטיבה לטכנולוגית המידע לסייע לפתור את הבעיות הללו.

מנהלת האגף דיווחה כי בתחילת המשבר הוקפאה העבודה על הפרויקט לשדרוג המערכת המשמשת לניהול יתרות מטבע החוץ מקשירת העסקה ועד לסליקתה, מפני שצריך היה להפנות את המשאבים לתוכניות שאותן היא סקרה ולפעילות השוטפת שלא נפסקה. היא ציינה כי המשבר חשף סיכונים חדשים שאליהם הפרויקט יחשף, כמו ההתנהלות מרחוק מול ספק שנמצא בחוץ לארץ ובגלל

ההגבלות בגין הקורונה אינו יכול לשלוח נציגים שלו שיטמיעו את המערכת בבנק. בנוסף, העובדה שטרם מונו מנהלים חדשים לחטיבת השווקים ולחטיבה לטכנולוגית המידע מקשה על קבלת ההחלטות על לוח הזמנים של הפרויקט. סיכון נוסף נובע מהעובדה שהעבודה מרחוק כרוכה באתגרים משמעותיים בתחום אבטחת המידע, ואלה עשויים להאריך את משך הפרויקט. נכון לעכשיו, בדעת החטיבה להתחיל את הפרויקט לקראת סוף שנת 2020 או בתחילת 2021, ולהתפתחויות בעניין המגיפה יהיו השפעות על המועד. חבר מועצה ציין כי ועדת הביקורת דנה לא אחת בסיכון הגלום בעובדה שחלק מהפעילות הקשורה להשקעת יתרות מטבע החוץ מתבצע באופן ידני, בעיקר לנוכח הסכומים הגדולים של הפעילות האמורה. חבר המועצה אמר שצריך למצוא פתרון מיכוני לסוגיה זו ובמהירות.

חבר מועצה אחר ביקש לקבל מהחטיבה דיווח בנושא במסגרת הדיונים בתוכנית העבודה לשנת 2021.

חבר מועצה שלישי שאל אם היו התפתחויות בנוגע להקמת הקרן לאזרחי ישראל.

מנהלת האגף השיבה שבנק ישראל יתפקד כסוכן של מוסדות הקרן שתפקידו להשקיע את הכספים שבה. אך מפני שהמוסדות עדיין לא הוקמו גם לא נקבעה מדיניות ההשקעה של כספי הקרן. עד כה הצטברו בקרן, על פי דיווחים שהתקבלו, כ-500 מיליון ש"ח. החוק קובע כי השקעת הכספים תחל כאשר הסכום שיצטבר יגיע לכדי מיליארד ש"ח והצפי הוא, נכון לעכשיו, כי הדבר יקרה באמצע 2021. עם זאת, ייתכן שעד אז לא תהיה סופיות של הרשומות ולכן המועד יידחה ל-2022. בבנק בכל אופן נעשות הכנות לקראת התחלת ההשקעה.

חבר מועצה שיבח את פעילותה של החטיבה גם במהלך המשבר ואת תרומתה המשמעותית להתמודדות עם ההשלכות הכלכליות והפיננסיות שלו.

החטיבה למידע וסמטיסטיקה

חבר מועצה ביקש ממנהל החטיבה להתמקד בעיקר בקשיים, ככל שהיו, לממש את תוכנית העבודה של החטיבה במהלך השנה.

מנהל החטיבה ציין כי החטיבה עוסקת הן בפעילות שוטפת והן בפרויקטים. בפעילות השוטפת היא מספקת מענה לכל צורכי המידע הדרושים לבנק למילוי תפקידיו, משפרת את ניהול וניתוח המידע, ומנגישה מידע ונתונים בכלים חדשניים באמצעות הפורטל של החטיבה ואתר האינטרנט של הבנק. החטיבה גם הובילה את עבודת צוות ה-DATA⁹ במסגרת התוכנית האסטרטגית והיא אחראית על יישום המלצותיו, שחלקן תורגמו לפרויקטים. מנהל החטיבה ציין כי במהלך המחצית הראשונה של 2020, עקב המשבר, החטיבה פעלה להקים מערכות הנגשה חדשות ולספק נתונים בזמן אמת למקבלי ההחלטות. לאחר הסגר ננקטה מדיניות של חזרה מהירה מאוד לשגרה כדי להשלים פערים, לקדם פרויקטים ולבצע משימות חדשות שנגזרו מהמשבר. מנהל החטיבה אמר שהמשימות שהוגדרו לחטיבה טרם המשבר במסגרת ההמשכיות העסקית לא תאמו לאלה שעמן צריכה הייתה להתמודד במהלכו. מכסת העובדים החיוניים שהוגדרה לה הייתה זעומה, כמו גם מספר המחשבים הניידים שעמדו לרשותה. עם האמצעים הללו צריכה הייתה החטיבה לתמוך בהרבה פעילות חדשה, בעיקר בתחום המחקר, ולספק נתונים באמצעות פורטל הקורונה שמקבלי ההחלטות שאבו ממנו את המידע הנחוץ. וזאת, לצד אספקת נתונים לגופים מחוץ לבנק, כולל גופים בין-לאומיים, שהחטיבה חייבת לספק.

⁹ צוות שהוקם כדי לבחון כלים להשבת יכולות הניתוח, המתודולוגיה וההנגשה של המידע הקיים בבנק למשתמשים הפנים ארגוניים ולקהלים מחוצה לו.

מיד לאחר הסגר הואצה העבודה על לוח המחוונים (דשבורד) בנושא אינדיקטורים ליציבות פיננסית. מנהל החטיבה אמר שהחטיבה הפיקה במהירות לקחים מתקופת המשבר. הלקח המרכזי היה שהקושי העיקרי נגרם כתוצאה ממחסור במחשבים ניידים לעובדי החטיבה. הוא הדגיש כי עבודת החטיבה לא מתבצעת על גבי הרשת הקריטית של הבנק ולכן רוב עובדי החטיבה – למעט היחידים שעובדים בסביבת האירוח של מאגר נתוני האשראי – יכולים לעבוד מרחוק. מנהל החטיבה הבהיר כי לאחרונה קיבלה החטיבה מספר מחשבים ניידים שחולקו לעובדים.

מנהל החטיבה החל לסקור את הפרויקטים שהחטיבה מנהלת: הקמת לוח מחוונים (דשבורד) לנתונים בנושא אשראי למגזר העסקי ולמשקי הבית. בשלב הנוכחי מזהים את מקורות המידע, בונים מתודולוגיה ומגדירים את עיצוב הלוח. כל זאת בשיתוף פעולה עם חטיבות אחרות בבנק.

היועץ למנהל החטיבה התייחס לפרויקט מאגר הסדרות ואמר שהוא נועד לספק מענה לצורך שקיים הרבה שנים בבנק: לנהל באופן מרכזי ואחיד את סדרות הנתונים בבנק. לשם כך הוקמה תשתית מתודולוגית, טכנולוגית וארגונית. המאגר שהוקם במסגרת הפרויקט מאכלס כבר כ-40 אלף סדרות מהתחום הריאלי ומהתחום הפיננסי. בנוסף הוקמה תשתית לניהול Meta-Data על פי תקן בין-לאומי. הוא הסביר שהתשתית נחוצה כדי לבדל את הסדרות שבמאגר על פי תיאור ומאפיינים ייחודיים לכל אחת מהן. כמו כן, פותח ממשק שבאמצעותו אפשר לגשת לסדרות, לסנן ולשמור נתונים. עד כה בוצעו כ-80% מהפרויקט. התחלת הטמעת המאגר בבנק צפויה במהלך ספטמבר והפרויקט צפוי להסתיים בדצמבר. היועץ למנהל החטיבה הביע תקווה שאפשר יהיה להטמיע את מאגר הסדרות באתר החדש של הבנק במהלך השנה הבאה.

מנהל החטיבה התייחס לפרויקט מאגר נתוני אשראי לשימושי בנק ישראל, וציין כי החטיבה אחראית להפקת המידע מתוך המערכת לשיתוף בנתוני אשראי. היא אחראית להפקת סדרות הנתונים, עיבוד הנתונים והממשק עם חטיבת המחקר שפועלת להפיק מהמידע שבמערכת תובנות המשרתות את בנק ישראל. בימים אלה מתבצע השלב האחרון בפרויקט – התממת קובץ המשכנתאות שקיים בבנק כדי להצליב את הנתונים שבו עם נתונים מהמערכת לשיתוף בנתוני אשראי.

פרויקט אסטרטגי אחר הוא נתוני אשראי למגזר העסקי. פרויקט זה הוגדר על ידי צוות ה-DATA במסגרת התוכנית האסטרטגית כמשלים למערכת שיתוף בנתוני אשראי, שמספקת מידע על האשראי למשקי הבית. פרויקט נוסף הוא של אינדיקטורים ריאליים מהירים המסייעים להעריך את הפעילות הכלכלית במשק. פרויקט זה הוא מאוד בעקבות הקמת פורטל הקורונה. מנהל החטיבה ציין כי משבר הקורונה שיפר את שיתוף הפעולה בין גורמים בבנק ועם גורמים מחוץ לבנק. הוא גם ציין פרויקט אחר להקמת חדר מחקר עבור חוקרים מחוץ לבנק ישראל. מנהל החטיבה התייחס לפרויקט מאגר הסדרות ואמר כי הקמת ה-MetaData נועדה להאחדת ההגדרות של המידע המנוהל בבנק. לשם כך נכתב מדריך שיאפשר למשתמש למצוא את הסדרה המתאימה ביותר לצרכיו. מנהל החטיבה סקר את הסיכונים העיקריים שבפניהם ניצבת החטיבה: (1) אי-התאמה של התוצרים שהחטיבה מפיקה למתודולוגיות מקובלות בעולם – הוא הסביר שהנתונים הכלכליים שהחטיבה מפיקה צריכים להיות בני השוואה לנתונים מקבילים של מדינות אחרות שמפרסמים גופים כמו ה-IMF (קרן המטבע הבין-לאומית) וה-OECD. בעניין זה החטיבה עוברת מתקן BPM5 לתקן BPM6. עד כה מופו הפערים בהטמעת התקן החדש וכעת נערכים לסגור אותם. (2) מערכות טכנולוגיות מיושנות הקרובות ל-End of life שלהן – החטיבה פועלת לשדרג את מערכות המידע המיושנות מאוד, לדוגמא אלה הכוללות מידע על מוסדיים וקרנות נאמנות. גם פרויקט מאגר הסדרות יפתור את בעיית התחזוקה של מאגר הסדרות הקיים שהוא מערכת ישנה. (3) זליגת נתונים המוגדרים כסודיים – מנהל החטיבה ציין כי הקמת המערכת לשיתוף בנתוני אשראי לימדה את החטיבה רבות כיצד להתמודד עם

סוגיות של הגנה על הפרטיות ואבטחת מידע. לדבריו, החטיבה התמחתה גם בתחום של התממת נתונים, והיא יודעת להתאים את ההתממה לסיכון או לאיום, וכמובן לצורך העסקי. ידע זה ישמש את החטיבה, לדוגמה, לצורך בקרת המידע שעובר מרשת פנימית לרשת עם גישה חיצונית כמו זו של חדר המחקר. (4) תלות בגורמי מפתח – יש בחטיבה כלכלנים שכל אחד מהם אחראי על מערכת מסוימת. למערכת שמוגדרת קריטית הוכשרו שני כלכלנים אחראים, כדי להבטיח יתירות.

החטיבה לטכנולוגית המידע

מנהל החטיבה ציין כי למעשה כהונתו הסתיימה ביום האתמול אך טרם מונה מחליף. הוא סקר משימות שהחטיבה הובילה או נטלה בהן חלק במהלך המחצית הראשונה של 2020: (1) המערכת לשיתוף בנתוני אשראי – עלתה לאוויר גרסה מרובת שינויים ושיפורים ותיקוני תקלות, אשר שיפרה וייעלה באופן ניכר את עבודת היחידה לפניות הציבור ואת חוות הלקוח של האזרחים בפורטל המקוון, באמצעות מערכת CRM. חלק מהשינויים והשיפורים נגזרו מהשינויים בחקיקה וברגולציה. בנוסף החטיבה עורכת הכנות לקראת פרויקט ה-DataWarehouse, הפרויקט הראשון הקשור למערכת לשיתוף בנתוני אשראי שלא יבוצע על ידי חברת "מטריקס" שסייעה לבנק להקים את המערכת. הפרויקט נועד לאפשר לבנק לפתח בעצמו יכולות של DataWarehouse. במסגרת הפרויקט יישאבו מהמערכת נתונים באמצעות ממשק שפותח אומנם על ידי חברת "מטריקס", אבל עובדי הבנק יחליפו בעצמם תשתיות ייעודיות ב-DataWarehouse. (2) פרויקט "קרקע מוצקה" להעברת ה-DataCenter מהבניין המרכזי אל מרכז הטכנולוגיה והחירום – זהו הפרויקט המרכזי של החטיבה בשנת 2020, וגם העתיר ביותר בהיבטים של כוח אדם ותקציב. עד עתה הסתיים החלק הגדול של הפרויקט – הגירת השרתים ברשת המינהלית, והחלה הקמת מערך הגיבוי לרשתות הקריטיות וב-DMZ. אי לכך, כאשר תתבצע ההעברה הפיזית של ה-DataCenter המידע יהיה כבר על גבי התשתיות הטכנולוגיות החדשות ועם ארכיטקטורה טכנולוגית חדשה לחלוטין. (3) פרויקט ה-API, פרויקט הבנקאות הפתוחה – פרויקט משותף עם הפיקוח על הבנקים. מנהל החטיבה אמר שהאחריות לפרויקט עברה ממנו אל המפקח על הבנקים. הוא ציין כי בחודש פברואר פורסמה הוראת נב"ת (ניהול בנקאי תקין) לכל המערכת הבנקאית בנושא יישום תקן של בנקאות פתוחה בישראל, המפרטת, בין השאר, את הדיווחים הנדרשים לאבן דרך הראשונה שתעלה בתחילת 2021 – מועד שנדחה מאוגוסט 2020 בגלל משבר הקורונה. במקביל החטיבה לטכנולוגית המידע מבצעת את החלקים הנדרשים ממנה בפרויקט, בדגש על בניית תשתית לממשק CA. (4) פרויקט "בניין המידע" – פרויקט רחב היקף הקשור לתחום המחקר הכלכלי ומאגרי המידע של הבנק, שלו שותפות חטיבת המחקר והחטיבה למידע וסטטיסטיקה. עומד להסתיים שלב התכנון של הארכיטקטורה הטכנולוגית. הבנק פרסם RFI בנושא כלי רפליקציה והתממה, לנוכח החלטה תקדימית ומשמעותית שהתקבלה בפרויקט זה, שעל פיה תשתית האנליטיקה של בנק ישראל תהיה על גבי ענן ציבורי, ולכן נדרשים פתרונות עבור הגנת המידע והגנת הפרטיות. (5) SREP - מודול איכותי שנבנה עבור הפיקוח על הבנקים שתכליתו לוודא כי הפיקוח על המערכת הבנקאית מתבצע באופן איכותי. בניית המודול צפויה להסתיים בספטמבר או באוקטובר. (6) פרויקט "מסך עולה" – הקמת התשתיות הטכנולוגיות במרכז הטכנולוגיה והחירום. לאחר שהפרויקט הסתיים בהצלחה אפשר היה לאייש את המבנה. מנהל החטיבה מסר כי העובדים המאיישים את המבנה מרוצים מאוד הן מרמת הבנייה והן מרמת הטכנולוגיה. (7) פרויקט מאגר הסדרות עבור החטיבה למידע וסטטיסטיקה. (8) פרויקט נתונים קמעונאיים – פרויקט משותף עם חטיבת המחקר, שבמסגרתו התקשר הבנק, לאחר מכרז, עם ספק חדש שיספק לבנק נתונים על המחירים ברשתות הקמעונאיות, אשר ישמשו לצורכי מחקר. התקשרות זו תחסוך לבנק עבודה רבה של טיוב נתונים שנדרש כאשר הבנק ניסה להקים מאגר שכזה בעצמו. (9) פרויקט להקמת מאגר מותמם של נתונים מתוך המערכת לשיתוף בנתוני אשראי, אשר ישמש גם הוא לצורכי מחקר. הפרויקט מתקדם בהתאם לתוכנית וכבר בוצעו משימות רבות: מידול נתונים, קליטת נתונים שוטפים (בפעם הראשונה), אפיון צורכי המידע מהמאגר, אפיון המענה הדרוש לכל אחד מהצרכים,

אפיון סדרות הדרושות לצורך הדיווח לכנסת, אפיון שיטת התממה והעשרה בנתוני משכנתאות. 9) אתר אינטרנט חדש לבנק – לנוכח העובדה שהתשתית של האתר הנוכחי היא מיושנת ואינה נתמכת עוד על ידי חברת מייקרוסופט. הבנק פרסם מכרז להקמת האתר החדש, ולקראת הפרסום נערך אפיון אסטרטגי, שבימים אלה מובא לאישור הנהלת הבנק, באשר לייצוג הבנק על ידי האינטרנט שלו. 10) פרויקט כלים מוניטריים. 11) פרויקט PKI – פרויקט בתחום אבטחת המידע, שיאפשר הזדהות חזקה של כל עובד במחשב האישי שלו באמצעות כרטיס העובד. 12) פרויקט תשתית קישוריות – גם הוא בתחום אבטחת המידע, ומטרתו לחזק את אבטחת המידע בקשרים שבין הרשתות המסווגות יותר לבין הרשתות המסווגות פחות. מדובר בפרויקט מורכב מאוד בהיבט הטכנולוגי. סביבת הייצור הוקמה ונמצאת בבדיקות. מנהל החטיבה ציין כי פרויקט כלים מוניטריים הוא הראשון שיעשה שימוש בתשתית הקישוריות, כאשר הבנקים ייגשו למכרזים המוניטריים בבנק ישראל המתנהלים על גבי הרשת הקריטית של בנק ישראל. משמע שתהיה גישה מאובטחת מרשת חיצונית אל רשת המסווגת כקריטית.

חבר מועצה שאל שתי שאלות: 1) האם היו פרויקטים גדולים שתוקצבו ב-2020 אך נדחו לשנה הבאה? 2) האם התגלו תקלות באבטחת המידע הקשורות לעבודה מרחוק עקב המשבר?

מנהל החטיבה השיב כי לא ידוע לו על אירועים של פגיעה באבטחת המידע כתוצאה מהעבודה מרחוק. הוא הדגיש כי הבנק פועל בשיתוף פעולה הדוק עם מערך הסייבר הלאומי, ותחת אישורים קפדניים ובדיקות חדירה לפתרונות שהבנק יצר. בנוגע לפרויקטים שפעילותם התעכבה עקב המשבר אמר מנהל החטיבה כי בגלל שהבנק פעל באופן חלקי במשך תקופה מסוימת בתחילת המשבר, הרי שמן הסתם הייתה פגיעה מסוימת בפרויקטים, בעיקר כאלה שתלויים בשיתוף פעולה עם חטיבות אחרות בבנק (למשל פרויקט ה-API). לעומת זאת, משימות שתלויות אך ורק בחטיבה לטכנולוגית המידע (לדוגמה פרויקט "קרקע מוצקה") גם נפגעו אבל פחות. זאת לנוכח העובדה שעובדי החטיבה יכלו לעסוק יותר במשימות אלה, וגם לנוכח העובדה שהחטיבה פעלה כמעט בהיקף הרגיל של כוח האדם שלה.

חבר מועצה שאל את מנהל החטיבה אם הוא יכול להצביע על דברים שהפריעו לו במהלך הקדנציה שלו בבנק.

חבר מועצה אחר שאל את מנהל החטיבה אם הכין או שיש בדעתו להכין מסמך כתוב המציג את מצבו של הבנק בהיבט הטכנולוגי, ושיש בו גם תובנות שעשויות לסייע לבנק, ולמחליף שלו בפרט.

מנהל החטיבה אמר שבכוונתו להכין מסמך כאמור לקראת תהליך החפיפה עם המחליף שייבחר. הוא ציין כי הוא מסיים את תפקידו בתחושת סיפוק. עם זאת, הוא טען כי ועד העובדים בבנק מערים קשיים על הטמעת תהליכי התייעלות בבנק, למשל בתחום תהליכי העבודה. להערכתו, בכך נמנע מהחטיבה להשיג הישגים גדולים אפילו מאלה שהיא השיגה בתקופתו. הוא הדגיש כי מעולם לא הסתיר את דעתו זו מהעובדים או מוועד העובדים.

חבר מועצה אמר כי פעילותם של עובדי החטיבה אפשרה לבנק להמשיך ולפעול, בעזרת אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, כמעט ללא הפרעה בתקופת משבר הקורונה, ולמלא היטב את תפקידיו. זאת, תוך התמודדות עם הסוגיה כבדת המשקל של אבטחת המידע.

חבר מועצה אחר הודה למנהל החטיבה על פועלו ובפרט על הובלת הקמת המערכת לשיתוף בנתוני אשראי, שהיא לדבריו בעלת ערך בקנה מידה היסטורי למדינת ישראל.

החטיבה למשאבי אנוש ומינהל

חבר מועצה ציין כי החומרים שהחטיבה הגישה לקראת הדיון היו מפורטים וברורים, ולכן הוא מבקש ממנהלת החטיבה להתמקד יותר באתגרים שבפניהן ניצבה החטיבה במהלך המחצית הראשונה של 2020.

מנהלת החטיבה אמרה שמשבר הקורונה האיץ תהליכים בתחום משאבי האנוש של התרחבות העבודה מרחוק בעזרת כלים טכנולוגיים חדשים. מגמה זו מעמידה אתגרים חדשים גם בתחום ניהול העובדים, לצד האתגרים הנובעים ממשבר הבריאות. מנהלת החטיבה מסרה כי מניתוח נתונים התברר שמאז שהעבודה בבנק חזרה, פחות או יותר, למתכונת הרגילה חלה ירידה ניכרת של כ-40% בניצול ימי מחלה וירידה חדה עוד יותר, גם בחודש אוגוסט, בשיעור ניצול ימי חופשה. זאת, ככל הנראה, כדי לשמור על המכסות לשעת הצורך. מנהלת החטיבה ציינה כי העבודה בקפסולות, תוך פיזור עובדים בין המתקנים של הבנק (שלווה בתחילה באי נוחות) אפשרו לשמור על רמה נמוכה מאוד של תחלואה בקרב העובדים, וכעת העבודה מתנהלת היטב. מנהלת החטיבה גם ציינה כי עובדי הבנק נרתמו ותרמו להקמת קרן מצוקה עבור עובדים שלא עמדה לרשותם יתרת ימי חופשה מספקת ולכן נוכו משכרם ימי החופשה שנכפו עליהם בזמן הסגר. גם עובדים שפרנסת בן/בת זוגם נפגעה באופן קשה קיבלו סיוע על סמך בקשות שהוגשו ונבדקו. מנהלת החטיבה ציינה את חשיבות התקשור לעובדים על ההתפתחויות השוטפות הקשורות למשבר. היא הסבירה כי אפשר להבחין בשלבים שונים של השפעת הנגיף על עובדי הבנק, הקשורים להשפעה המצטברת וגם לרמת אי הוודאות, ולכן חשוב להיות עם האצבע על הדופק כדי לאבחן את השלב. האבחון, שגם כך הוא קשה, הופך קשה שבעתיים בגלל הריחוק. מנהלת החטיבה דיווחה כי במסגרת האסטרטגיה של הבנק נבנו תוכניות עבודה שישדרגו את משאבי האנוש בבנק. היא אמרה שיעור ניצול התקציב של החטיבה היה דומה למועצה בבנק.

בתחום יחסי העבודה – תחום שלדבריה מנהלת הבנק משקיעה בו הרבה זמן ויכולת הכלה – הושג שקט תעשייתי עד ה-1 בדצמבר. שקט זה מאפשר לבצע את השינוי הארגוני שבמסגרתו מוקמת מחלקה חדשה לתקשורת. השקט גם אפשר לאכלס את מרכז הטכנולוגיה והחירום ולערוך הדרכות לאנשי התחזוקה בנוגע אליו. מנהלת החטיבה דיווחה על הקמת פורטל ספקים שבאמצעותו ינהל אגף הרכש את הקשר עם כל הספקים החיצוניים. מנהלת החטיבה הביעה תקווה כי תהיה המשכיות ליסודות שהיא הניחה בתקופת כהונתה בתחום של ניהול משאבי האנוש.

חבר מועצה שאל אם הבנק עורך בדיקות אמינות העובדים התפקידים רגישים.

מנהלת החטיבה השיבה כי מדובר בנושא רגיש מאוד שהטיפול בו צריך להיעשות בהתאם.

חבר מועצה אחר אמר שכדאי להקדיש דיון מיוחד לנושא, שבמסגרתו יציג הבנק את האופן שבו הוא מטופל.

חברי מועצה שיבחו את פעילותה של החטיבה למשאבי אנוש ומינהל בהובלתה של מנהלת החטיבה, ובמיוחד בתקופת משבר הקורונה.

מנכ"ל הבנק ציין שגם בתקופת הקורונה החטיבה המשיכה לקדם את תוכנית העבודה, למשל את ההשתלמויות באמצעים דיגיטליים.

מחלקת המטבע

מנכ"ל הבנק ציין כי הוא משמש כמ"מ של מנהל המחלקה מאז שהמנהל הקודם סיים את תפקידו, ומקדיש לכך זמן רב. הוא ציין כי התקופה מאז פרוץ משבר הקורונה הייתה מאתגרת מאוד למחלקה בכל הקשור לאספקת המזומנים. הוא ציין כי שני האגפים: אגף ההנפקה והאגף לניהול מזומנים משתפים פעולה היטב.

חבר מועצה ביקש ממנהלי שני האגפים לדווח על מימוש תוכנית העבודה במהלך המחצית הראשונה של השנה ולציין אם היו בעיות בהיבטים של כוח האדם או התקציב.

מנהל אגף ההנפקה ציין כי לאורך תקופת הקורונה נשמר רצף הפעילות של המחלקה, ויתר על כן היא נדרשה לספק מענה לביקוש חריג למזומנים. הוא ציין כי שווי מחזור המזומנים עלה מתחילת חודש מרץ ב-14% ושווי המחזור חצה לאחרונה את 100 מיליארד השקלים. לדבריו, האתגר הגדול ביותר של האגף בתקופת הקורונה היה לשמור על כשירות הספקים ועל הרציפות העסקית עמם, כדי להבטיח שהמזומנים יסופקו על פי תוכנית ההזמנות. לצורך כך, וכחלק מניהול הסיכונים של המחלקה, שמרה המחלקה על קשר רציף עם הספקים וניהלה מעקב שבועי מדוקדק אחר כוח האדם ותהליכי הייצור אצלם. מנהל האגף אמר כי המזומנים סופקו ויסופקו באופן מלא והיו דחיות מינוריות בלבד במועדי האספקה. במהלך התקופה נמשך, ועדיין לא הסתיים, התהליך להכשרת יצרן נייר, בנוסף ליצרן נייר אחר שהכשרתו הסתיימה. זאת, כדי להבטיח את רציפות אספקת השטרות גם בעתיד. במהלך התקופה גם התבצעו בהצלחה 4 משלוחים בתנאים מורכבים מאוד לנוכח הסיכונים בהיבט הבריאותי, התפעולי והארגוני. זאת, בין השאר, הודות לשיתוף פעולה מיטבי עם גורמים אחרים בבנק: הרכש והביטחון.

מנהל האגף העריך כי תקציב ההנפקה ינוצל עד סוף השנה בשיעור של כ-90% ואף למעלה מזה. זאת חרף הירידה בשערי החליפין של מטבעות כלפי השקל והירידה שחלה במחירי המתכות במהלך המחצית הראשונה. מנהל האגף הדגיש כי תקציב ההנפקה מהווה חלק משמעותי מאוד בתקציב המחלקה. הוא הוסיף כי לנוכח הגידול בביקוש למזומן בתקופת הקורונה יצא בנק ישראל במסע פרסום, שהוכתר בהצלחה, בנושא סימני הביטחון שעל גבי השטרות.

מנהל האגף לניהול מזומנים ציין כי האגף פעל לספק מענה לביקוש הגובר למזומנים באמצעות מכשירי ה-ATM. האגף הפעיל מוקד שתאם בין הגורמים הקשורים לאספקת המזומנים: מרכזי המזומנים, חברות הבלדורות והתאגידים הבנקאיים, ובשיתוף פעולה עם הפיקוח על הבנקים. הוא ציין כי עובדי האגף מחולקים לקפסולות ועובדים ממתקני הבנק בירושלים ובתל אביב. הוא הדגיש כי אספקת המזומנים הסדירה לא חייבה להפעיל את כספות החירום של בנק ישראל. הוא הוסיף כי הכספת במרכז הטכנולוגיה והחירום מתפקדת היטב וקלטה לתוכה את משלוחי השטרות.

מנהל האגף ציין את האתגרים המרכזיים שבפניהם ניצב האגף: (1) בגלל המשבר נדחה השדרוג של מכונה לספירה ומיון של מזומנים, אשר תוכנן לחודש יוני, מפני שנמנע מהטכנאים להגיע מחוץ לארץ. יתר על כן, המועד החדש שנקבע לחודש פברואר מוטל בספק. (2) הפרויקט לרכישת מכונות חדשות ומתקדמות יותר לספירת שטרות ומעות, הוקפא לעת עתה ויחודש בהמשך לאחר שיבוטלו ההגבלות עקב הקורונה. (3) מתכנת בעל ידע ומומחיות ייחודיים בתחום התוכנה של המכונה לספירת ומיון שטרות, עומד לפרוש מהבנק וטרם מצא לו תחליף.

מנהלת החטיבה למשאבי אנוש ומינהל ציינה כי הבעיה הזו מטופלת.

מנהל האגף אמר שאומנם הבעיה מטופלת, אך עם זאת עובדה זו היא מקור לסיכון בפעילות השוטפת של האתר השמור, בבקרה על הפעילות ובפרויקטים לשדרוג ולרכישת המכונות. הוא ציין אתגרים נוספים: (4) שדרוג התשתיות באתר השמור הינו פרויקט שנדרש לנוכח העובדה שאלה לא טופלו בדומה לתשתיות אחרות שטופלו בבנק. (5) *¹⁰ (6) בחינת הסוגיה של שדרוג או החלפת המערכת לניהול המזומנים. (7) קידום הפרויקט לניהול מזויפים, המתבצע בשיתוף החטיבה לטכנולוגית המידע. מנהל האגף ציין כי הפרויקט מתעכב בגלל קשיים בגיוס יועץ חיצוני. (8) קידום הפרויקט לשדרוג המצלמות המוצבות בכספות החירום של הבנק. פרויקט זה אמור להסתיים עד סוף השנה. (9) הקמת החברה הממשלתית לשירותים קורספונדנטיים. (9) התכה של מטבעות פגומים ומכירת המתכות, בהתאם למכרז שהסתיים.

חבר מועצה ציין כי אחד הנתונים שצוין בחומרים שהוגשו לקראת הדיון הנוכחי הוא על הכנסות מזיוף מזומנים. הוא שאל ממה נובעת ההכנסה.

מנהל האגף לניהול מזומנים הסביר כי בנק ישראל הוא הבנק המרכזי היחיד בעולם שתובע זיפני כספים בגין פגיעה בזכויות יוצרים. ההכנסה האמורה נובעת מתביעה שכזו.

חבר מועצה אחר שאל מהו הסטטוס של הקמת החברה הממשלתית לשירותים קורספונדנטיים, שעל המהלכים להקמתה דווח למועצה כבר לפני כשנתיים.

מנכ"ל הבנק הדגיש כי ההכנות בבנק ישראל להקמת החברה עדיין נמשכות. הוא ציין כי הרש"פ משתפת פעולה עם בנק ישראל בתחום מניעת זיופי מטבע.

חבר מועצה הוסיף כי היועץ המשפטי לממשלה האריך את תקופת ההקמה של החברה הממשלתית. חבר המועצה שיבח את פעילותה של מחלקת המטבע לנוכח האתגרים שהקורונה הציבה בפניה, ובעיקר את העובדה שאספקת המזומנים למשק לא נפגעה בתקופה זו, ויתר על כן הביקוש הגובר למזומנים נענה היטב.

יו"ר המועצה ציין כי הוא נאלץ לצאת מהדיון והציע למנות את גב' סגי איתן למלא את מקומו בדיון האמור.

מחלקת חות"ם

מנהל אגף מערכות תשלומים וסליקה אמר שגם בתקופת הקורונה פעל האגף לקדם את האסטרטגיה והחזון של בנק ישראל בעניין מערכות התשלומים ואמצעי התשלום. היא ציינה כי האגף מפעיל שתי מערכות קריטיות: מערכת זה"ב ומסלקת הצ'קים. היא ציינה כי לצד הפרויקט לשדרוג מערכת זה"ב החל האגף בפרויקט לאימוץ תקן ISO 20022 במערכת זה"ב, והוסיפה כי במהלך השנה הנוכחית הוחזר הפיקוח השוטף על המערכת. לדבריה, הפרויקטים הללו המתבצעים לצד הפעילות השוטפת של היחידה לניהול מסלקות יוצרים עומס רב על עובדי היחידה. היא הוסיפה כי האגף מקדם אמצעי תשלום מתקדמים כמו ייזום של הוראת חיוב דיגיטלית, שיהפוך את הצ'קים לדיגיטליים מרגע יזמתם ולא רק ממועד הצגתם.

¹⁰ הוחלט לא לפרסם – נושא הקשור לביטחון שטרי הכסף..

מנהלת האגף ציינה כי האגף מקדם גם את קשרי הסליקה עם הרשות הפלסטינית, מהלך הכרוך בעבודה רבה, שלו שותפים גופים אחרים בבנק ישראל ומחוצה לו. היא ציינה כי בתקופת הקורונה נדרש האגף לטפל בסוגיות שונות הקשורות לפעילות במס"ב ובמסלוקת הצ'קים.

מנהלת אגף חשבות אמרה כי האגף קידם מההלך המחצית הראשונה של השנה נושאים חשבונאיים שונים, כמו יישום תקינה חשבונאית חדשה בדוחות הכספיים של בנק ישראל, וגם נערך בהיבט החשבונאי לקראת הקמת הקרן לאזורי ישראל. האגף גם הטמיע תהליכי עבודה חדשים והוא בוחן מערכת חדשה להנהלת חשבונות שתתאים להתפתחויות בעולם בתחום זה. מנהלת האגף ציינה גם כי החל מהלך, שלו שותפה קצינת הציות של הבנק, להקמת מערך למניעת הלבנת הון בפעילות המתאימה באגף, לאחר שעד כה הושם הדגש על מניעת מימון טרור בפעילות של מערך התשלומים באגף, ובפרט זו הקשורה למערכת הבנקאית.

היא הוסיפה כי עדיין לא חלה התקדמות בעניין ההסכם לשירותי הבנקאות שבנק ישראל מספק לממשלה מול הממשלה וכן בעניין ההסכם מול הממשלה בנוגע להעברת פעילותה אל מערכת זה"ב, נושא שעליו קיבלה המועצה, לא אחת, דיווח. לדבריה, הבנקים המסחריים מעלים טענות כלפי הממשלה שאינה פועלת, כמקובל במשק, באמצעות מערכת זה"ב אלא באמצעות מערכת מס"ב, למרות שפעילותה מתאפיינת בסכומים גבוהים מאוד. הבנקים טוענים כי הדרך שבה פועלת הממשלה פוגעת בנזילות שלהם. מנהלת האגף ציינה סוגיה נוספת שאינה מתקדמת, חרף מאמצים של בנק ישראל: העברת הטיפול במלוות המדינה אל האפוטרופוס הכללי או אל משרד האוצר. לדבריה הסיבה נעוצה בתקציב הממשלה.

כללי

חבר מועצה אמר שהסקירה של מנהלי החטיבות מעוררת הערכה מצד המועצה כלפי עובדי הבנק ומנהליו, על עבודתם הפורייה במיוחד בתקופה שבה הבנק נדרש להתמודד עם משבר.

החלטות:

1. המועצה מבקשת להציג בדיוני התקציב לשנת 2021 את היערכות חטיבת השווקים למיכון פעילות ידנית.
2. המועצה מבקשת להציג לה את הטיפול בבעלי תפקידים רגישים.
3. המועצה ממנה את גב' סגי איתן לכהן כמ"מ ליו"ר המועצה בדיון על מחלקת חות"ם.

נספח א'

דוח ביקורת מעקב אחר תיקון הליקויים ויישום המלצות מדוח הביקורת בנושא "תשלומים לספקים" – נושאים עיקריים למועצה המינהלית

מטרת הביקורת היתה בדיקת יישומן של המלצות הביקורת, כפי שנכללו בדוח הביקורת בנושא "תשלומים לספקים". דוח הביקורת המקורי בנושא, שמספרו 1710, הופץ בתאריך 20.2.2019, הובא לדיון בוועדה לענייני ביקורת, בתאריכים 30.5.2019, 22.9.2019 ו-16.1.2020, ולדיון במועצה המנהלית בתאריך 20.6.2019.

דוח הביקורת המקורי כלל 38 המלצות. במסגרת ביקורת המעקב, בין השאר, הביקורת בדקה כי, במערכת המעקב אחר יישום המלצות הביקורת, לא נסגרו משימות שביצוען טרם הושלם. במסגרת דוח המעקב, גובשו שתי המלצות חדשות שמועד יישומן נקבע ל-31.12.2020.

הדוח עסק, בין השאר, בגישת מפתחים/מיישמים לסביבת הייצור, בתשלומים כפולים, בבקרת קלט על תאריך החשבונית, בהתאמת חשבוניות לוגיסטיות לסכום ההזמנה, בחשבונית פיננסית, בתהליך ביצוע התשלום, בניהול נתוני ספקים, בגישה וניטור תיקיות קבצי תשלומים ובהסדרה נהלית של הוראות חוק מוסר תשלומים.

נספח ב'

דוח ביקורת בנושא יישום דרישות CSP בסביבת Swift – נושאים עיקריים למועצה המינהלית

מערך ה-Swift הינה סביבת עבודה ורשת של חברת Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication. המערכת מאפשרת למוסדות פיננסיים ברחבי העולם לשלוח ולקבל מסרים על עסקאות פיננסיות בסביבה מאובטחת, תקנית ואמינה. בשוק הפיננסי ישנם ארבעה תחומים מרכזיים בהם תומכים שירותי ה-Swift: (א) ניירות ערך, (ב) אג"ח ומכשירים נגזרים, (ג) שירותי מסחר ו- (ד) תשלומים וניהול מזומנים.

התקפות הסייבר הולכות ומשתכללות בקהילה הפיננסית. בעוד שלקוחות אחראים לשמירה על סביבת ה-SWIFT הארגונית "הפרטית" ועל הגישה אליה, חברת Swift הציגה מסגרת תוכנית אבטחת הלקוחות (Customer Security Controls – CSPF Framework) שתומכת בלקוחות במאבקם בהונאת סייבר. המסגרת מכילה רשימה של 29 תהליכי בקרה (רשימת CSP), שיישומם של 19 מהם הינו חובה. יחד, תהליכי בקרה אלו יוצרים מערך משותף של אמצעי הגנה שנועדו לעזור ללקוחות לאבטח את הסביבה המקומית שלהם ולטפח מערכת פיננסית מאובטחת יותר.

מטרות הביקורת היו לבחון את הפעילות, אמצעי הבקרה ושיטות העבודה המיושמים בבנק ישראל על מנת להגן על סביבת ה-Swift וכן בחינת העמידה בדרישות CSP. בנוסף, לבחון את שיטות הניהול, התכנון והפיקוח בנושא.

ככלל, הביקורת התרשמה כי אמצעי הבקרה הנדרשים ו/או המומלצים ע"י חברת Swift מיושמים באופן אפקטיבי ובהלימה להערכת הסיכונים הרלוונטיים לנושא. כל כללי ה-CSP, אשר יישומם הינו חובה, מיושמים באופן נאות.